

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.005.04.2015

R/15/004

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	R/15/004 – Funkcjonowanie procedury zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
<i>Kontrolerzy</i>	Joanna Kozak, doradca ekonomiczny upoważnienie do kontroli nr 95124 z 7 kwietnia 2015 r. Aneta Karska, główny specjalista kontroli państwowej upoważnienie do kontroli nr 95154 z 15 maja 2015 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. Oskara Bielawskiego w Kościanie, Plac Ignacego Jana Paderewskiego 1A, 64-000 Kościan (dalej również „Wojewódzki Szpital” lub „Szpital”)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Marian Zalejski, Dyrektor Szpitala

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Wojewódzki Szpital - w miarę posiadanych możliwości - zapewnił warunki do realizacji orzeczeń sądu o obowiązku poddania się przez osoby uzależnione od alkoholu leczeniu odwykowemu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostępność leczenia odwykowego dla osób zobowiązanych przez sąd do poddania się leczeniu uzależnienia od alkoholu

Opis stanu faktycznego

1.1. Wojewódzki Szpital prowadził następujące przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej²:

- szpital – dla świadczeń zdrowotnych w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia szpitalne,
- zakład psychiatryczny, leczenia uzależnień i rehabilitacji – dla świadczeń zdrowotnych w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne,
- wojewódzka przychodnia zdrowia psychicznego – dla świadczeń zdrowotnych w rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne,
- powiatowe centrum zdrowia psychicznego – dla świadczeń zdrowotnych w rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Zakład psychiatryczny, leczenia uzależnień i rehabilitacji tworzyły m.in.: izba przyjęć, oddziały leczenia uzależnień oraz oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych. W skład wojewódzkiej przychodni zdrowia psychicznego wchodziły: zespół poradni i gabinet diagnostyczno-zabiegowy ambulatoryjna opieka specjalistyczna.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2015 r., poz. 618.

1.2. Poddanie się leczeniu odwykowemu, w myśl art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi³ (dalej „ustawa o wychowaniu w trzeźwości”), jest - co do zasady - dobrowolne. O obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w myśl art. 26 ust. 1 i ust. 2 tej ustawy, może orzec również sąd rejonowy. Do oddziałów Wojewódzkiego Szpitala: leczenia uzależnień, dziennego terapii uzależnienia od alkoholu, leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych oraz do poradni terapii uzależnień, przyjęto: w 2013 r. – 3.361 osób, w 2014 r. – 3.369 osób, w I kwartale 2015 r. – 1.025 osób. Osoby zobowiązane przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego były pacjentami oddziałów: leczenia uzależnień, dziennego terapii uzależnienia od alkoholu, oraz poradni terapii uzależnień. W latach 2013-2015 (do 31 marca), stanowili oni: na oddziale leczenia uzależnień odpowiednio: 27,8%, 26,7% i 32% ogółu pacjentów; na dziennym oddziale terapii uzależnienia od alkoholu odpowiednio: 2,5%, 7,2% i 2,3%.

[Dowód: akta kontroli str. 26]

W poradni terapii uzależnień, pacjenci zobowiązani przez sąd do podjęcia leczenia, w okresie od lutego do maja 2015 r., stanowili ok. 38%⁴ spośród 85 pacjentów przyjętych w tym czasie.

[Dowód: akta kontroli str. 95]

1.3. Podmioty lecznicze, w myśl art. 32¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przyjmują na leczenie poza kolejnością osoby zobowiązane do leczenia odwykowego na podstawie art. 26 tej ustawy, do wykorzystania limitu miejsc stanowiących 20% ogółu miejsc przeznaczonych do leczenia odwykowego w podmiocie leczniczym.

Oddział leczenia uzależnień, w każdym z lat 2013-2015 (do 31 marca), dysponował 55 łózkami rzeczywistymi. Na dziennym oddziale terapii uzależnienia od alkoholu było natomiast, w latach 2013-2014, 16 miejsc, a w 2015 r. (do 31 marca) 10 miejsc.

[Dowód: akta kontroli str. 28]

Do dziennego oddziału terapii uzależnienia od alkoholu oraz do poradni terapii uzależnień, pacjenci zobowiązani przez sąd do podjęcia leczenia byli przyjmowani na bieżąco.

[Dowód: akta kontroli str. 27]

Na przyjęcie do oddziału leczenia uzależnień, według stanu na koniec 2013 r. i 2014 r. oraz na koniec I kwartału 2015 r., oczekiwało odpowiednio 202, 231 i 195 osób, z czego zobowiązanych do podjęcia leczenia przez sąd było odpowiednio 166, 171 i 127 osób. Według Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień, dynamika przyjęć na oddział, w związku ze specyfiką choroby alkoholowej i trudnościami z utrzymaniem abstynencji do czasu przyjęcia, jest bardzo zmienna, i nigdy nie można mieć pewności co do liczby osób, które stawią się na oddziale w wyznaczonym na przyjęcie dniu. Dlatego, dla pacjentów zobowiązanych przez sąd do podjęcia leczenia, ustalono większą od wymaganego 20% limitu, liczbę tzw. miejsc przyjęciowych. Z przyczyn niezależnych od oddziału zdarza się, że limit ten jest przekraczany, bądź nie zostaje wykorzystany. Jak wyjaśniła Kierownik Oddziału, zdarza się również, że w przypadku większej liczby wolnych miejsc, na wyraźną prośbę sądu, podejmowana jest decyzja o przyspieszeniu terminu leczenia, co najczęściej wiąże się ze zbliżającym się terminem utraty mocy postanowienia sądu o obowiązku poddania się leczeniu.

[Dowód: akta kontroli str. 29]

Oddział wywiązał się z ustawowego obowiązku utrzymywania limitu 20% ogółu miejsc dla osób zobowiązanych do podjęcia leczenia przez sąd. Osoby te, według stanu w wybranych

³ Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.

⁴ Są to dane szacunkowe; w poradni nie prowadzi się odrębnej ewidencji pacjentów zobowiązanych przez sąd do podjęcia leczenia, a księga przyjęć nie jest prowadzona w szczególności pozwalającej na wyodrębnienie pacjentów przyjętych na podstawie postanowienia sądu. Szpital nie miał obowiązku gromadzenia danych we wskazanej powyżej szczególności.

losowo 6 dniach⁵, stanowiły od 27,3% do 41,8% liczby miejsc (łóżek na oddziale) oraz od 26,2% do 35,4% aktualnej liczby pacjentów oddziału.

[Dowód: akta kontroli str. 51-59]

1.4. Czas oczekiwania osób zobowiązanych do podjęcia leczenia na przyjęcie do oddziału leczenia uzależnień wynosił od 14 do 235 dni, licząc od daty pisma sądu w sprawie wyznaczenia terminu przyjęcia osoby zobowiązanej, do wyznaczonego przez oddział terminu przyjęcia. Czas ten ustalono na losowo wybranej próbie 66 pacjentów (spośród 154) skierowanych do Szpitala przez sąd i przyjętych do oddziału leczenia uzależnień w 2014 r. Postanowienie sądu będące podstawą przyjęcia ww. 66 osób w 2014 r., było również podstawą ich przyjęć do oddziału leczenia uzależnień w latach wcześniejszych (2012, 2013) oraz w 2015 r. W tym okresie (lata 2012-2015), na wniosek właściwego sądu, oddział leczenia uzależnień wyznaczył termin przyjęcia dla ww. 66 osób 130-krotnie. W terminie do 30 dni od datowania pisma sądu, termin przyjęcia wyznaczono 6-krotnie, w terminie od 31 do 60 dni – 11-krotnie, w terminie od 61 do 90 dni – 35-krotnie, a w terminie powyżej 90 dni – 78-krotnie.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 81-83]

1.5. Wojewódzki Szpital, wobec rosnącego zapotrzebowania na świadczenia w zakresie leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych oraz stacjonarnego leczenia uzależnień, zaadoptował jeden z budynków do realizacji świadczeń medycznych w zakresie uzależnień i detoksykacji. W ten sposób, według stanu na 21 maja 2015 r., Szpital dysponował dodatkowymi 35 łózkami dla świadczeń w zakresie leczenia stacjonarnego uzależnień oraz dodatkowymi 14 łózkami dla świadczeń z zakresu leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych. Szpital dysponował też personelem posiadającym kwalifikacje wymagane do realizacji tych świadczeń. Do dnia zakończenia kontroli NIK, Narodowy Fundusz Zdrowia (dalej „NFZ”) nie zwiększył wartości kontraktu ze Szpitalem na realizację świadczeń w zakresie: leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, oraz nie zawarł umowy na realizację świadczeń w zakresie: stacjonarne leczenie uzależnień (w nowej lokalizacji). Pierwsze działania zmierzające do pozyskania środków finansowych na realizację ww. świadczeń, Wojewódzki Szpital podjął w kwietniu 2013 r., tj. w czasie trwającej adaptacji budynku. Dyrektor Szpitala zwrócił się wówczas (pismem z 8 kwietnia 2013 r.) do Dyrektora Wielkopolskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, z prośbą o zabezpieczenie na 2015 r. środków na realizację świadczeń w zakresie: leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych oraz leczenie uzależnień stacjonarne. Dyrektora oddziału NFZ poinformowano wówczas o prowadzonej adaptacji oraz o planowanej liczbie dodatkowych łóżek na nowo powstających oddziałach. Kolejne pisma w tej sprawie Dyrektor Szpitala skierował do oddziału NFZ: 14 maja 2014 r. i 15 stycznia 2015 r. W pismach tych Dyrektor Szpitala poinformował również o gotowości do realizacji ww. świadczeń pod względem kadrowym. Starania Szpitala nie przyniosły żadnych efektów. Według oddziału NFZ⁶, Fundusz nie dysponował środkami, które mogłyby być przeznaczone na sfinansowanie dodatkowych świadczeń. Fundusz wskazał również na trudności związane z koniecznością dostosowania przepisów wewnętrznych NFZ oraz aplikacji informatycznych do przygotowania formularzy ofertowych i ofert elektronicznych.

O wsparcie działań w staraniach o zwiększenie wartości kontraktów na realizację świadczeń leczenia uzależnień w zakresie: leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych oraz leczenie uzależnień stacjonarne, Dyrektor Szpitala zwrócił⁷ się również do Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Do zakończenia kontroli NIK, Szpital nie otrzymał odpowiedzi w tej sprawie.

[Dowód: akta kontroli str. 84-94]

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Wojewódzki Szpital - w miarę posiadanych możliwości - zapewnił osobom zobowiązanym przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego dostęp do terapii uzależnienia od alkoholu.

⁵ W 2013 r.: 20 maja i 12 października; w 2014 r.: 8 marca i 15 grudnia; w 2015 r.: 20 stycznia i 31 marca.

⁶ Pisma z: 6 maja 2013 r. i 3 lutego 2015 r.

⁷ Pismo z 2 kwietnia 2015 r.

2. Efektywność realizacji postanowień sądu o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego

Opis stanu faktycznego

2.1. W 2013 r., do wykonania na oddziale leczenia uzależnień pozostawały 594 postanowienia sądu, nakładające na osoby uzależnione od alkoholu obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu. Były to 92 postanowienia z 2011 r., 258 z 2012 r. i 244 z 2013 r. Wszystkim (594) osobom zobowiązanym, Szpital wyznaczył termin do zgłoszenia się na oddziale. W wyznaczonym na 2013 r. terminie, zgłosiło się i zostało przyjętych 169 pacjentów, a 412 na oddział się nie zgłosiło. Na przyjęcie, na koniec 2013 r., oczekiwało 166 osób.

[Dowód: akta kontroli str. 29]

W 2014 r., do wykonania na oddziale leczenia uzależnień pozostawało 591 postanowień sądu, nakładających na osoby uzależnione od alkoholu obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu. Było to 89 postanowień z 2012 r., 244 z 2013 r. i 258 z 2014 r. Wszystkim (591) osobom zobowiązanym, Szpital wyznaczył termin do zgłoszenia się na oddziale. W wyznaczonym na 2014 r. terminie, zgłosiło się i zostało przyjętych 154 pacjentów, a 442 na oddział się nie zgłosiło. Na przyjęcie, na koniec 2014 r., oczekiwało 171 osób.

[Dowód: akta kontroli str. 29]

W I kwartale 2015 r., do wykonania na oddziale leczenia uzależnień pozostawało 128 postanowień sądu, nakładających na osoby uzależnione od alkoholu obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu. Było to 36 postanowień z 2013 r., 66 z 2014 r. i 26 z 2015 r. Wszystkim (128) osobom zobowiązanym, Szpital wyznaczył termin do zgłoszenia na oddziale. W wyznaczonym w I kwartale 2015 r. terminie, zgłosiło się i zostało przyjętych 55 pacjentów, a 103 na oddział się nie zgłosiło. Na przyjęcie, na koniec I kwartału 2015 r., oczekiwało 127 osób.

[Dowód: akta kontroli str. 29]

Mimo orzeczonego przez sąd i trwającego obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego⁸, na oddział leczenia uzależnień nie przyjęto osób, które w momencie zgłoszenia się na oddziale były pod wpływem alkoholu (8 odmów w 2013 r., 7 w 2014 r. i 1 w I kwartale 2015 r.). Według regulaminu oddziału leczenia uzależnień, na leczenie terapeutyczne przyjmowane są osoby nie będące pod wpływem alkoholu. Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień wyjaśniła, że od osób przyjmowanych na oddział wymagana jest kilkudniowa abstynencja – co najmniej 7 dni po spożyciu alkoholu i miesiąca od przyjęcia środków psychoaktywnych. Jest to uzasadnione ofertą terapeutyczną oddziału, którą pacjenci realizują od pierwszego dnia pobytu, a nie jest możliwe skuteczne prowadzenie terapii u osoby nietrzeźwej. Okres wymaganej abstynencji to czas bardzo znaczący dla procesu leczenia, gdyż odstawienie środków psychoaktywnych może spowodować rozwinięcie się u pacjenta zespołu odstawiennego lub stanu przeddelirijnego. Pełna abstynencja w dniu przyjęcia jest też punktem odniesienia do badań, które przeprowadza się w trakcie leczenia (badanie alkotestem, testy na obecność środków psychoaktywnych). Pozytywne wyniki tych badań, zgodnie z regulaminem oddziału, skutkują wypisaniem pacjenta z oddziału.

[Dowód: akta kontroli str. 13, 19, 29, 60, 66, 63]

2.2. Osobę, w stosunku do której orzeczony został prawomocnie obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu, sąd wzywa do stawienia się dobrowolnie w oznaczonym dniu we wskazanym zakładzie lecznictwa odwykowego w celu poddania się leczeniu. Wobec osoby uchylającej się od wykonania tego obowiązku, sąd zarządza przymusowe doprowadzenie do zakładu leczniczego przez organ Policji (art. 32 ust. 1 i ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości).

Sądy przekazywały Szpitalowi orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu osób uzależnionych, zobowiązanych do podjęcia leczenia w oddziale leczenia uzależnień.

⁸ Obowiązek poddania się leczeniu, w myśl art. 34 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, trwa tak długo, jak wymaga tego cel leczenia, nie dłużej jednak niż 2 lata od chwili uprawomocnienia się postanowienia.

Oddział ten, każdorazowo po otrzymaniu z sądu postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, ustalał termin przyjęcia na leczenie odwykowe i informował o nim właściwy sąd. Sądy nie przekazywały natomiast postanowień do poradni terapii uzależnień. Brak informacji ze strony sądu o zobowiązaniu osoby uzależnionej do podjęcia leczenia ambulatoryjnego, według specjalisty psychoterapii uzależnień w poradni terapii uzależnień Wojewódzkiego Szpitala, może wynikać z dość dużej liczby placówek świadczących tego typu usługi, a kwestia kontynuacji leczenia przez pacjenta zobowiązanego do leczenia leży w jego gestii. Ponadto, pacjent nie ma obowiązku informowania terapeuty o postanowieniu sądu. O tym, że podjął on leczenie w związku z decyzją sądu, terapeuta często dowiaduje się dopiero, gdy pacjent poprosi o wystawienie zaświadczenia potwierdzającego udział w terapii.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 63, 66, 95]

Spośród 72 pacjentów⁹ przyjętych do oddziałów leczenia uzależnień i dziennego terapii uzależnienia od alkoholu, 45 (62,5%) doprowadzonych zostało przez policję (do oddziału leczenia uzależnień). Pozostali zgłosili się samodzielnie. 29 osób (40,3%) nie podjęło terapii i oddaliło się z oddziału jeszcze w dniu przyjęcia, przy czym aż 28 z tych osób na oddział doprowadzonych zostało przez policję. Oddział leczenia uzależnień jest oddziałem stacjonarnym, całodobowym o charakterze otwartym. Dlatego, jak wyjaśniła Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień, na oddziale nie stosuje się żadnych środków zabezpieczających, uniemożliwiających jego opuszczenie. Każdorazowo po samowolnym oddaleniu się pacjenta lub przerwaniu terapii, oddział leczenia uzależnień informował o tym właściwy sąd.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 60, 62, 69]

2.3. Terapię podjęło 43 pacjentów (59,7%), a 12 z nich (27,9%) jej nie ukończyło. Czas pobytu na oddziale¹⁰ osób, które przerwały terapię wynosił od 1 do 39 dni. Pacjenci ci zostali wypisani z oddziału: z powodu przerwania abstynencji (4 osoby), podjęcia decyzji o przerwaniu terapii (2 osoby) lub z powodu przypadającego na czas terapii terminu planowego zabiegu w innej placówce medycznej (1 osoba); 5 osób oddaliło się z oddziału w czasie terapii bez podania przyczyn. Według wyjaśnień Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień, pacjenci zobowiązani do podjęcia leczenia przez sąd nie są zobowiązani do jego ukończenia. W momencie przerwania abstynencji, zgodnie z regulaminem oddziału, zostają wypisani. W związku z kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia, nie może zaistnieć sytuacja tzw. podwójnej usługi. Pacjenci oczekujący na inne leczenie (np. ortopedyczne, onkologiczne) dokonują wyboru, i co zrozumiałe, decydują się na leczenie bardzo często ratujące życie. Ponadto każdy pacjent – również zobowiązany do podjęcia leczenia przez sąd - może podjąć decyzję o przerwaniu terapii, a personel nie ma prawa ani możliwości zatrzymania go na oddziale.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 60, 62, 80]

Oddział leczenia uzależnień informował właściwy sąd o każdym przypadku przerwania terapii przez pacjenta zobowiązanego do podjęcia leczenia. Sąd informowano również o niestawieniu się pacjenta na leczenie w wyznaczonym terminie i wyznaczeniu nowego terminu przyjęcia.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 68, 69]

2.4. Terapię ukończyło 31 osób, tj. 72% tych, którzy ją podjęli, a 43,1% z przyjętych do oddziałów osób. Czas pobytu tych osób na oddziale wynosił od 36 do 72 dni. Leczenie w oddziale leczenia uzależnień trwa około 5 – 6 tygodni. O ukończeniu terapii przez pacjentów, oddział zawiadomił właściwy sąd.

⁹ Szczegółowe badania kontrolne przeprowadzono na losowo wybranej próbie 72 pacjentów skierowanych do Szpitala przez sąd i przyjętych w 2014 r. do oddziału leczenia uzależnień (67 spośród 154 przyjętych) oraz do dziennego oddziału terapii uzależnień (5 spośród 6 przyjętych).

¹⁰ Średni koszt tzw. jednego osobodnia pobytu na oddziale, według stawki NFZ, w latach 2013-2015 (I kwartał), wynosił: oddział leczenia uzależnień - 132,08 zł; oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu – 80,00 zł; średni koszt tzw. osobodnia Wojewódzkiego Szpitala, w latach 2013-2015 (I kwartał), wynosił odpowiednio: oddział leczenia uzależnień – 123,76 zł; 125,06 zł; 122,98 zł; oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu – 107,90 zł; 153,80 zł; 142,20 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 19, 30-32, 33-35, 67]

Zdaniem Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień, stosunkowo niewielki odsetek osób podejmujących leczenie w związku z postanowieniem sądu, rezygnuje z leczenia, bądź przerywa je w trakcie terapii. Pacjenci ci mają takie same prawa i obowiązki jak pozostali pacjenci. Dla prowadzących terapię nie ma żadnego znaczenia z jaką motywacją pacjent rozpoczyna leczenie. Wielu uzależnionych, jak wskazuje doświadczenie, trwale utrzymujących abstynencję rozpoczynało leczenie z postanowienia sądu. W chorobie alkoholowej ogromne znaczenie ma pierwszy etap terapii, motywujący do dalszego leczenia, gdyż w każdym przypadku, również u pacjentów zgłaszających się na leczenie dobrowolnie, motywacja ta jest powierzchowna i uwarunkowana zewnątrznie.

[Dowód: akta kontroli str. 63]

2.5. Spośród 72 pacjentów, 37 przyjęto do oddziału leczenia uzależnień lub dziennego oddziału terapii uzależnienia od alkoholu Szpitala po raz pierwszy. Pozostali (35 osób, tj. 48,6%) byli pacjentami jednego z tych oddziałów przynajmniej dwukrotnie, przy czym 25 z tych osób (71,4%), do podjęcia leczenia zostało zobowiązanych kolejny raz przez sąd.

[Dowód: akta kontroli str. 30-32, 33-35]

2.6. Orzekając o obowiązku poddania się leczeniu sąd, w myśl art. 31 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, może ustanowić na czas trwania tego obowiązku nadzór kuratora. Do zadań kuratora¹¹ należy m.in. podejmowanie niezbędnych starań, aby osoba zobowiązana do poddania się leczeniu zastosowała się do orzeczenia sądu, współdziałanie z zakładem lecznictwa odwykowego w kierunku osiągnięcia celów leczenia, czy składanie sądowi pisemnych sprawozdań z przebiegu leczenia w terminach określonych przez sąd (nie rzadziej jednak niż co dwa miesiące). Oddział leczenia uzależnień, jak wyjaśniła jego Kierownik, udostępnia dane o pacjencie wyłącznie podmiotom wymienionym w art. 26 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹². Kuratorzy otrzymują z oddziału informacje o nadzorowanych pacjentach wyłącznie na prośbę sądu (pismo w tej sprawie musi być podpisane przez sędziego). Możliwe jest też udzielenie informacji kuratorowi na prośbę pacjenta.

[Dowód: akta kontroli str. 61, 63, 70]

2.7. Szpital nie monitoruje skuteczności leczenia osób zobowiązanych do poddania się leczeniu odwykowemu przez sąd. Według wyjaśnień Kierownik Oddziału Leczenia Uzależnień, o skuteczności terapii można mówić jedynie w okresie długo utrzymywanej abstynencji pacjenta. Dane takie można uzyskać w poradniach leczenia uzależnień, gdzie według naszych zaleceń pacjenci kontynuują terapię. Aktualne przepisy prawne nie uprawniają szpitala do uzyskiwania informacji o dalszym leczeniu poza szpitalem. Z własnej inicjatywy prowadzimy spotkania trzeźwosciowe, tzw. zjazdy absolwentów dla pacjentów oddziału, którzy ukończyli leczenie. Odbywają się one systematycznie, raz w miesiącu. Stąd mamy informacje na temat ewentualnej skuteczności naszego leczenia, możemy bowiem zobaczyć ilu z naszych pacjentów podjęło dalsze leczenie i utrzymuje abstynencję.

[Dowód: akta kontroli str. 61, 63]

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, Wojewódzki Szpital – w miarę posiadanych możliwości – zapewnił warunki do efektywnej realizacji postanowień sądu o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

¹¹ Szczegółowe obowiązki kuratora sprawującego nadzór nad osobą, co do której został orzeczony obowiązek poddania się leczeniu, określa rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1983 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania nadzoru nad osobami, w stosunku do których orzeczony został obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu (Dz. U. Nr 25, poz. 110).

¹² Dz. U. z 2012 r., poz. 159 ze zm.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Poznań, 11 czerwca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy

Dyrektor

Joanna Kozak
doradca ekonomiczny

z up. Grzegorz Malesiński
wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis

Aneta Karska
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis